

Stikord til Juridisk teori, metode og videnskab reeksamen V 2020-21

Opgave nr. 1 (75 %)*

1. Hvad er hovedproblemstillingen i dommen?

Svar: På Højesterets hjemmeside findes følgende referat af dommen:

»A kunne ikke stedbarnsadoptere børn, som var født af en surrogatmoder, da der var betalt for surrogatmoderens samtykke til adoptionen

I december 2013 fødte en surrogatmoder M i Ukraine to børn ifølge aftale med et dansk ægtepar, A og F. A og F bragte kort efter fødslen børnene til Danmark. F var genetisk far til børnene og blev i Danmark anerkendt som deres far. M var ikke genetisk mor til børnene, mens det var uvist, om A var genetisk mor til dem. I 2018 godkendte Statsforvaltningen, at A og F fik fælles forældremyndighed over børnene. Spørgsmålet var herefter, om A var berettiget til at stedbarnsadoptere børnene.

Adoptionslovens § 15, 1. pkt., indeholder et absolut forbud mod at meddele adoptionsbevilling, hvis nogen, der skal afgive samtykke til adoptionen, har ydet eller modtaget vederlag eller anden modydelse. Det måtte lægges til grund, at der var betalt et sådant vederlag til M. Højesteret fandt derfor, at det ville være i strid med adoptionslovens § 15 at meddele A adoptionsbevilling.

Afslaget på adoptionsbevilling indebar et indgreb i børnenes ret efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 til respekt for privatliv og familieliv. Med henvisning til Menneskerettighedsdomstolens praksis udtalte Højesterets flertal, at børnene havde en væsentlig interesse i, at A adopterede dem, således at deres identitet som A's børn også anerkendtes retligt. Efter en samlet vurdering fandt flertallet dog, at børnenes interesse – afvejet over for generelle hensyn til børns beskyttelse mod at blive gjort til genstand for handel og til at modvirke udnyttelse af sårbare kvinder – ikke indebar, at afslaget på adoptionsbevilling til A på nuværende tidspunkt måtte anses for en krænkelse af artikel 8.«

2. Hvilke retskilder indgår i Højesterets dom? Hvilke fortolkningsregler anvendes i dommen?

Svar:

Retskilder: Det fremgår af dommen, s. 5 "Supplerende retsgrundlag": Lov, forarbejder, EMRK samt praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD).

Fortolkningsregler: Ordlyd, formålsfortolkning samt generelle og konkrete hensyn (dommen, s. 23).

3. Drøft betydningen af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) for Højesterets afgørelse.

Svar: Spørgsmålet er behandlet i lærebogen (Evald, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udg., 2019), s. 149 ff. EMRK er (som lov) en del af gældende dansk ret. EMD's domme har således betydning i Danmark og anvendes af de danske domstole.

4. I dommen udtaler Højesteret: »Højesteret finder på den anførte baggrund, at der er behov for, at lovgivningsmagten tager bestemmelsen i adoptionslovens § 15 op til overvejelse.«

a. Hvad er baggrunden for Højesterets udtalelse?

Svar: Baggrunden er den, at adoptionslovens § 15 ikke giver mulighed for en konkret vurdering, og EMD har fastslået, at der skal ske en konkret vurdering (dommen, s. 21-22).

b. Hvilke hovedhensyn hviler adoptionslovens § 15 på? Hvilke hovedhensyn hviler EMD's praksis på?

Svar: Hovedhensynet i § 15 er at sikre, at børn ikke kan handles og beskyttes mod misbrug, som disse arrangementer kan indebære (prævention, jf. dommen, s. 20-22).

c. Hvorfor ændrer Højesteret ikke selv adoptionslovens § 15?

Svar: Kun lovgivningsmagten kan ændre § 15. Spørgsmålet er behandlet i lærebogen, s. 156 ff.

5. Drøft dommens præjudikatværdi.

Svar: Højesteretsdommes præjudikatværdi er behandlet i lærebogen, s. 120 ff. Dommen fastlægger indholdet af adoptionslovens § 15 og er som sådan principiel. Dommen har derfor stor præjudikatværdi.

Opgave nr. 2 (25 %)*

1. Med udgangspunkt i et selvvalgt eksempel ønskes en drøftelse af grænserne for Højesterets retsskabende virksomhed.

Svar: Emnet er behandlet i lærebogen, s. 156-169.

** Opgave 1 tæller ca. 75 % af den samlede karakter og opgave 2 ca. 25 %, men karakteren er udtryk for en samlet vurdering af opgaverne.*